

Dankzondag – gelijkenis van de werkers in de wijngaard

Lezingen:

Deuteronomium 24 : 14 en 15 en Mattheüs 20 : 1 -16

Het verhaal van de werkers in de wijngaard. Eén van de vele gelijkenissen uit Mattheüs. Passend bij deze dankzondag, waarin we woorden zoeken voor onze dank voor gewas en arbeid. We horen over mensen die op zoek zijn naar werk, naar inkomsten voor de dag van vandaag. Hoe herkenbaar in onze tijd? Want ook in onze tijd zijn er zoveel mensen die lijden onder werkloosheid, onder uitsluiting, die niet weten of de dag van vandaag genoeg inkomsten zal opleveren om te voorzien in het dagelijks levensonderhoud. En daarover gaat het ook in deze gelijkenis.

Een landheer besluit om mensen in te huren voor oogst. En heeft u geteld hoe vaak die landheer naar de markt gaat om werkers te halen? Niet één keer, niet twee keer, maar vijf keer. Zoveel werk is er te doen. Bij het ochtendgloren, drie uur later, rond het middaguur, drie uur later weer en tegen het elfde uur, als het eigenlijk geen zin meer heeft. In onze ervaring zou je kunnen zeggen, een uur voordat de meeste mensen stoppen met werk. Tot zover is er niets aan de hand. Maar dan volgt dat vervreemdende element, dat in elke gelijkenis die Jezus vertelt, verborgen zit. Altijd knarst er iets in zijn verhalen. Iets, waar we tegen aanlopen, wat we niet begrijpen, wat onverteerbaar is, omdat het in onze wereld ondenkbaar is.

Want welke bedrijfsvoerder haalt het in zijn hoofd,
om zijn werknemers uit te betalen zoals hier gebeurt?
Voltijd- en deeltijd werknemers allemaal hetzelfde loon?!
Dan gaat toch niemand meer 40-uur per week werken?
Wat hier gebeurt is toch onverstandig en onrechtvaardig?

Want wat gebeurt er? De landheer betaalt het loon uit en begint
met degenen die het laatst gekomen zijn: zij krijgen één
denarie, het volle tarief voor een hele dag arbeid.
Dan beginnen de mensen die het eerst waren gekomen al te
rekenen natuurlijk. Als zij één uur gewerkt hebben en één
denarie krijgen, moeten wij er dus wel twaalf krijgen.

Maar de mensen die drie uur gewerkt hebben krijgen ook één
denarie. En langzaam dringt het tot hen door dat ze allemaal
over één kam geschoren worden. En ze worden boos.

Het is ronduit onrechtvaardig wat deze landheer doet.
Maar is dat ook echt zo? Gebeurt er iets onrechtvaardigs? Nee.
Ze hebben toch precies gekregen wat ze hadden afgesproken?
Want we hebben gelezen dat ze een dagloon hebben af
gesproken van één denarie. De landheer houdt zich dus keurig
aan de afspraak.

En de mensen die later kwamen heeft hij helemaal niets
beloofd: hij heeft alleen gezegd dat de betaling rechtvaardig zal
zijn.

Maar hoe zit het dan? Waarom denken wij dat dit
onrechtvaardig is? Hebben wij soms geleerd om dit
onrechtvaardig te vinden?

De landheer handelde in de geest van de woorden uit Deuteronomium 24, die we ook gelezen hebben.

Daarin wordt gezegd dat mensen die werken op dezelfde dag moeten worden uitbetaald. En dat was ook nodig. Want die dagloners hadden verder geen inkomsten.

Met het geld dat ze 's avonds in handen kregen, als hun dagloon, konden ze inkopen doen voor zichzelf en hun familie. Het moest en moet iedere dag opnieuw verdiend worden. Deze dagloners weten niet waar ze morgen van kunnen leven.

En zo krijgt het verhaal een hele andere wending. Als die landheer het rechtvaardig had gedaan - in onze ogen dan - dan hadden alleen de mensen van het eerste uur genoeg verdiend om eten te kopen voor die dag. En hadden al die anderen te weinig geld gehad. Hadden ze hun gezinnen die dag niet kunnen onderhouden.

Maar nu: iedere arbeider ontvangt één denarie; in die tijd voldoende om een gezin één dag van te kunnen onderhouden.

We zouden kunnen zeggen dat dat bedrag symbol staat voor Gods dagelijkse zorg voor mensen, Hij schenkt zijn liefdevolle goedheid.....

Elke dag weer – en morgen schenkt Hij die opnieuw.

'Maak je dus geen zorgen voor de dag van morgen', zegt Jezus.

En dan vragen wij ons natuurlijk af wat wij hier en nu vc aan deze gelijkenis hebben?

Het verhaal staat immers wel ver van onze realiteit af.

Misschien dat een begin van een antwoord op 'wat we eraan hebben' aan het begin van de gelijkenis staat.

Daar lezen we:

'Het is met het Koninkrijk van de hemel als met een landheer die er op uittrok om dagloners voor zijn wijngaard te zoeken.'
Jezus wil met zijn gelijkenis zijn toehoorders niet iets vertellen over hoe het er in ónze wereld toegaat,
Maar hoe het is in 'het Koninkrijk van de hemel'.
Of met de woorden van de Bijbel in Gewone Taal: over Gods nieuwe wereld.

Vorige week hebben we ook gehoord over Gods nieuwe wereld, aan de hand van de zaligsprekingen.

Gods nieuwe wereld, het koninkrijk der hemelen: is dat niet iets voor later?

Maar vorige week hebben we ook gehoord dat Gods nieuwe wereld ook bedoeld is voor het hier en nu.

Want het heeft te maken met het verlangen, dat toch diep in iedere mensenziel sluimert? Een eindeloos verlangen naar een bestaan waarin elk mens echt gelukkig is, waar het voor ieder mens, ongeacht ras, godsdienst, geartheid, goed is om te leven,

waar liefde heerst en vrede en geborgenheid.

Een leven zonder angst of gebrek.....

Koninkrijk der hemelen, Koninkrijk van God.....

Gods nieuwe wereld

Het is niet een onwerkelijke droom, iets wat nooit uit zal gebeuren;

Het is een werkelijkheid waarop wordt gehoopt en gewacht, – en vanwaaruit wordt geleefd door wie erin geloofd en op vertrouwt.

Niemand droeg dit visioen dichter op bij zich en leefde er meer naar dan Jezus.

Weer terug naar onze realiteit:

De wereld Gods wijngaard,
Ieder mens geroepen, om daarin te werken,
in dat deel waar hij/zij door geboorte
of omstandigheden terecht is gekomen.

En of je nu 80, 60, 40 of 20 jaar bent,
of je nu een werker van het eerste uur of het laatste uur bent,
we zijn allemaal nodig.

En God heeft zijn helpers opgedragen om het loon zó uit te delen

dat niemand honger hoeft te lijden.

Werken in de wijngaard.

Want God kijkt niet naar wat je gepresteerd hebt, maar kijkt naar wat je nodig hebt. God kijkt niet naar de geleverde arbeidsprestaties maar naar de behoefte van de mens. Je dagelijks brood. Sterker nog, keer op keer gaat hij naar de markt en als er ook de vijfde keer nog mensen staan die geen werk hebben gevonden, neemt hij ze mee en zorgt

Een mens kan kiezen om op een andere weg verder te gaan.

Kan besluiten om anders in het leven te gaan staan.

Misschien toch wel herkenbaar voor ons, want we willen wel anders leven, anders met onze tijd, ons geld, ons voedsel

omgaan, maar we vergeten het ook zo snel weer, omdat er zoveel is dat onze aandacht afleidt.

In de gelijkenis van vanmorgen gaat het om Gods nieuwe wereld. Zoals de landheer handelt, zo zal het zijn in een samenleving die God voor ogen staat.

Wat opvalt is het niet kwetsende in zijn optreden. De verontwaardigde arbeiders van het eerst uur worden verleid tot een andere kijk op de noden van hun naasten.

In de hoop dat zij vanaf nu hun naasten anders zullen aanzien.

En wij?

Zullen ook wij niet anders om ons heen kijken, juist bij een dankdag voor gewas en arbeid?

Om te zien wat ons gegeven wordt.

Wat ons gegeven wordt om te ontvangen,
wat ons gegeven wordt om te genieten,
wat ons gegeven wordt om door te geven.

Om dichter bij onszelf te komen, om dichter bij God te komen.

Om in Gods licht te zien hoe ons leven zou kunnen zijn.

Hoe beleven wij de wereld en ons leven? Vinden we alles vanzelfsprekend of staan we stil bij de zaken die we op onze levensweg tegenkomen?

Dan komt er wellicht ruimte om te danken.

Omdat we beseffen dat heel veel in ons leven niet vanzelfsprekend is.

Want ons bestaan, de werkelijkheid om ons heen, zullen wij nooit helemaal doorgronden. De raadsels van aardbevingen en orkanen niet, en het raadsel van de seizoenen ook niet. We zijn dankbaar dat we, fris ontwaakt, een nieuwe dag mogen beginnen, na een donkere nacht, omdat we beseffen dat het niet vanzelfsprekend is.

We danken voor een genezing, voor het wonder van nieuw leven, ook al weten we van medische technologie. Maar we vragen ons in sommige momenten af of alles ook moet gebeuren, wat mogelijk is. En we weten ook dat lang niet altijd genezing mogelijk is.

Zo worden we teruggeworpen worden op de diepste lagen van ons bestaan, alle onnodige ballast kunnen we achterlaten, slechts weinig hebben we nodig.

Dat wij het aandurven om open en kwetsbaar te leven, gedragen door de liefde van God voor ons. Dag voor dag. Dat er dan er ruimte zal zijn om te danken:

voor de vruchten van het veld, voor de oogst van geloof, hoop en liefde.

Zondag 2 november 2014

Dankzondag

Gereformeerde Kerk Loosdrecht

ds. Hillegonda Ploeger